

Samenvatting

Maastricht is door het ministerie van Justitie & Veiligheid benaderd om een aanvraag in te dienen voor het programma Preventie met Gezag (PmG). Dit programma ziet op (de versterking van) de gecombineerde preventieve en repressieve aanpak van (georganiseerde en ondermijnende) jeugdcriminaliteit. Al reeds 19 gemeenten zijn bezig en in de tweede tranche zijn 8 nieuwe gemeenten (inclusief Maastricht) geselecteerd. De langjarige financiering van het rijk maakt het mogelijk om robuustheid te geven aan de bestaande aanpak van jeugdcriminaliteit en de groeiende uitdagingen ten aanzien van dit thema het hoofd te bieden.

Het college heeft besloten een aanvraag in te dienen voor in totaal € 4.489.000,- bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De aanvraag bestaat uit een plan van aanpak op basis van drie lijnen: (1) Randvoorwaarden (2) Preventie en (3) Doorbreken criminele carrières. Genoemd bedrag is voor een periode van twee en een half jaar, tot 1 juli 2026.

Beslispunten

1. Instemmen met de doelstelling en inrichting van het meerjarig programma Preventie met Gezag in Maastricht conform plan van aanpak;
2. Besluiten om dit plan van aanpak in te dienen bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid als aanvraag;
3. De bijhorende financiële middelen voor in totaal € 4.489.000,- en aanvullend voor de aanloopkosten in 2023 ad € 150.000,- bij toekenning door het Ministerie te voteren aan afdeling Veiligheid en Leefbaarheid;
4. Besluiten bijgaande raadsinformatiebrief te versturen aan de gemeenteraad.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 26 september 2023:

Conform.

1. Aanleiding

In Maastricht is, net als in de rest van Nederland, sprake van een (cijfermatige) afname van jeugdcriminaliteit. Tegelijkertijd wordt er een verontrustende stijging zichtbaar van het aantal jonge minderjarigen dat betrokken is bij ernstige criminaliteit. Het ministerie van J&V zet zich in om deze trend te doorbreken. Zij heeft daarom de gemeente Maastricht uitgenodigd om deel te nemen aan het landelijk programma Preventie met Gezag: een langjarig programma met als doel duurzaam te investeren in het voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen de (ondermijnende) criminaliteit ingaan of hier verder in afglijden.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de gemeente Maastricht geselecteerd om een aanpak op te stellen en dit in de vorm van een aanvraag aan het ministerie te doen toekomen. De aanvraag moet bestaan uit een gedegen probleem- en doelgroepanalyse en op basis daarvan een domein overstijgende en integrale aanpak. Daarbij moet gelijke aandacht worden gegeven aan preventie (gemeente regie) en versterking van de justitiële keten (gezag).

Als de aanvraag aan de eisen voldoet kan de gemeente aanspraak maken op 1 miljoen euro per jaar voor het programma. Dit miljoen wordt nog aangevuld met €135.000,- voor Handhaving, €120.000,- voor het Zorg en Veiligheidshuis en €300.000,- voor de Gecertificeerde Instellingen. Het aan te vragen bedrag voor het programma voor Maastricht ziet dus op ongeveer 1,55 miljoen euro per jaar. Aanvullend daarop zijn middelen beschikbaar voor de versterking van de lokale inzet van justitiële partners (het OM, de politie, de rechtspraak, de (jeugd)reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming). Deze middelen worden in eerste instantie toegekend voor de periode tot 1 juni 2026. Dan worden landelijk de voortgang, opbrengst en borging van de 'Preventie met Gezag'-aanpakken van alle 27 deelnemende gemeenten geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten worden plannen bijgesteld en verder uitgewerkt en wordt opnieuw kritisch gekeken naar de benodigde middelen.

2. Context

Landelijk wordt ingezet op drie elkaar versterkende pijlers. Naast Preventie met Gezag, de lokale domein overstijgende en gebiedsgerichte aanpak, zet het ministerie in op een bredere, flexibele preventieve aanpak en op versterking van de jeugdstrafrechtketen. Preventie met Gezag is onze opdracht. Het gaat hierbij om kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 tot en met 27 jaar, in kwetsbare wijken. De insteek is om criminaliteit te voorkomen door veerkracht en weerbaarheid te vergroten en een netwerk, structuur en perspectief te bieden. Deze doelstellingen werken aan het ombuigen van reële en ongewenste ontwikkelingen. In de lokale context sluiten zij

ook aan bij de richting en visie van de diverse (strategische) ontwikkelingen die wij hebben ingezet, zoals ons Meerjarenplan Veiligheid, de Sociale Visie, Veerkrachtige wijkenaanpak, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving, het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA) en de multidisciplinaire gebiedsgerichte samenwerking in de Leefbare Wijkenaanpak. Dit betekent ook dat Preventie met Gezag meerdere portefeuilles raakt. Naast veiligheid bevinden de belangrijke draaiknoppen zich in de domeinen jeugd, onderwijs en welzijn. De insteek van Preventie met Gezag in Maastricht is om jeugdcriminaliteit te voorkomen door veerkracht en weerbaarheid te vergroten en een netwerk, structuur en perspectief te bieden. Dit met zowel dadergerichte, slachtoffergerichte als situationele preventieve maatregelen. Naast kansen bieden - en jongeren te stimuleren deze kansen te pakken - is het ook belangrijk om grenzen te stellen en hierin een goede balans te vinden.

3. Gewenste situatie

Het resultaat van al onze inspanningen is een gezamenlijk geformuleerd en breed gedragen plan van aanpak Preventie met Gezag. Om dit traject echt impact te geven, richten we ons niet op een of twee jaren, maar op een stevige basis voor de langere periode. Het plan is gebaseerd op een probleem- en doelgroep analyse en de bestaande inzet. De insteek is een wendbare en lerende aanpak. Door investeringen in de randvoorwaarden (een goed informatiebeeld en betere samenwerking) komen we met onze partners stapsgewijs tot een steeds effectievere invulling van onze aanpak. Er zijn daarom drie pijlers doelstellingen en inspanningen gedefinieerd: (1) de randvoorwaarden, een robuuste structuur voor samenwerking, (2) preventie, het voorkomen van jonge aanwas en (3) gezag, het doorbreken van criminele carrières.

Randvoorwaarden: daadkrachtig, integraal en informatie gestuurd samenwerken

Deze pijler draait om de randvoorwaarden: een robuuste structuur voor samenwerking. De pijler kent twee doelstellingen: een betere integrale Informatiepositie én een versterkte samenwerking tussen ketenpartners. Er is behoefte aan een completer en integraler beeld van de problematiek. Signalen worden nu onvoldoende herkend, gedeeld en er wordt niet geleerd vanuit een gezamenlijk inzicht en met gedeelde expertise. Op basis van de juiste informatie en beelden moet er meer samenhang komen in de aanpak. Op dit moment ontbreekt het aan een daadkrachtig optreden vanuit één perspectief, één overheid. Hiervoor is een netwerkaanpak met centrale aansturing en regie op het informatiebeeld, de monitoring en de uitvoering noodzakelijk.

Preventie: Voorkomen op basis van pro-actie en signaleren

Onze preventieve aanpak kent 2 uitingsvormen/lijnen namelijk: 1) Inzet/aanbieden van voldoende en passende preventieve interventies die aansluiten bij fysieke en digitale vindplaatsen van jeugdigen

en hun ouders. Denk daarbij aan de inzet van jongerenwerkers en straatcoaches en het versterken van de weerbaarheid van jeugdigen, ouders en professionals op en via scholen, sport en de wijk.
2) het verbeteren van tijdig signaleren en proactief ingrijpen als risico's zich toch voordoen.

Met deze aanpak voorkomen we dat bestaande risico's tot erger leiden. We voorkomen dat jongeren zich (mogelijk) inlaten met criminele activiteiten. Om dit te bewerkstelligen dienen professionals vroegtijdig (sociale) problematiek te kunnen signaleren en voldoende handelingsperspectief te hebben om te kunnen reageren op een zorgsignaal.

Gezag: aanpakken

Binnen pijler 3, de repressieve aanpak, staat het voorkómen dat jong begonnen delinquentie uitmondt in een langdurige criminele loopbaan centraal. Als de kans op recidive zeer groot is, is het nodig om snel in te grijpen om te voorkomen dat crimineel gedrag zich verder ontwikkeld. We richten ons hierbij op een kansrijke aanpak waarbij interventies gericht zijn op zowel het wegnemen van risicofactoren direct gelinkt aan recidive (zoals middelengebruik, persoonlijkheidsstoornissen, criminele sociale structuren) als ook op het verbeteren van welzijn of kwaliteit van leven (beschermende factoren). Daarnaast versterken we de samenhang tussen preventie en gezag, het een kan namelijk niet zonder het ander. Er zal meer zichtbaar formeel gezag in de meest kwetsbare wijken georganiseerd worden. Daarbij sluiten we aan bij de Maastrichtse ontwikkelingen en ambities rondom gebiedsgericht werken en de veerkrachtige wijkenaanpak.

Verbinding programma's

Naast Preventie met Gezag worden vanuit de gemeente Maastricht ook de eerdergenoemde Veerkrachtige Wijken- en IZA/ GALA-aanpakken programmatisch vormgegeven. Tussen deze aanpakken bestaan overlappende of zelfs gemeenschappelijke doelstellingen. Samenwerking en coördinatie tussen deze programma's is daarom evident en noodzakelijk. Het is dan ook van belang deze programmastructuren gelijkwaardig en gericht op die samenwerking te ontwikkelen. Hieruit ontstaat verbinding, eenduidige opdrachten en effectieve sturing.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Het voorliggend besluit heeft geen direct effect op duurzaamheid en/of gezondheid. Het te starten programma uiteindelijk wel. Preventie met Gezag ziet op een positieve gedragsverandering bij onze jongeren en verbetering van ouderbetrokkenheid doormiddel van de inzet van preventieve interventies. Deze inspanning sluit aan bij onze inzet rondom thema's als verslavingspreventie, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving, IZA/ GALA. Dit is niet slechts kruisbestuiving: er zal intensief

afgestemd en uitgelijnd gaan worden tussen deze programma's om dubbelingen te voorkomen en effectiviteit te vergroten.

5. Effect op de openbare ruimte

Een bushokje of prullenbak vernielen, lawaai maken of troep achterlaten. Jongeren kunnen overlast veroorzaken in de openbare ruimte en daarmee de openbare orde aantasten. Dit is niet meteen (ontluikend) crimineel gedrag, maar buurtbewoners kunnen last hebben van de vernielingen en kunnen zich minder veilig voelen door ongewenst gedrag van jongeren. Dit raakt ons lokale veiligheidsbeleid en handavingsbeleid, waarmee we een duidelijke verbinding leggen. Een deel van de aanpak Preventie met Gezag is erop gericht dit gedrag te voorkomen of in de kiem te smoren. Het is aannemelijk dat hieruit acties zullen komen die betrekking hebben op de openbare ruimte. Wanneer nodig zal ook de mogelijkheid van aanpassing van de inrichting van de openbare ruimte onderzocht worden. Niet enkel preventief, maar bijvoorbeeld ook met het oog op voldoende mogelijkheid tot vrijetijdbesteding voor jongeren in onze stad.

6. Personeel en organisatie

Preventie met Gezag vraagt om inzet vanuit verschillende disciplines van partnerorganisaties maar zeker ook van onze eigen gemeentelijke organisatie. Deels bestaat deze inzet uit bestaande rollen, taken en verantwoordelijkheden vanuit de domeinen bedrijfsvoering en dienstverlening, sociaal en fysiek. Anderzijds biedt het landelijk programma de kans om lokaal regie en structuur te verstevigen. De coördinatie van het programma wordt daarom ondergebracht bij team Veiligheid, binnen de afdeling Veiligheid & Leefbaarheid. De in het plan van aanpak voorgestelde functies van programmamanager en verbindingsofficier worden daar gepositioneerd. Dit betreffen nieuwe, aanvullende rollen en taken, gefinancierd door het Rijk op basis van het programma.

Vanaf de start van het programma zal ook Team Handhaving Openbare Ruimte operationeel aansluiten. In dit kader is jeugd al een extra aandachtsgebied met name in de meer kwetsbare wijken. Vanuit het programma Preventie met Gezag gaan we meer robuustheid geven aan de inzet van handhaving op jeugd. Het gaat hierbij om het coördineren van beleid en praktijk in de netwerk omgeving. Ook van belang daarbij is de koppeling met straatkennis en de onlinewereld.

Voor een succesvolle aanpak is het belangrijk dat bij de verdere inrichting van het programma aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan:

- Communicatie in brede zin is cruciaal om mensen en verwachtingen bij elkaar te houden in een verkennend en bouwend proces.

- Een verbindend boegbeeld, die met een natuurlijk informeel gezag in het netwerk iets los kan maken (agenderen en aanjagen), iemand die vertrouwd wordt en weet hoe de verschillende systeemwerelden werken en toegang heeft tot de beslissers daarbinnen
- Een domein/ organisatie overstijgend programmateam, dat 'over de schutting' en met lef kan denken en werken.

De concrete invulling en bemensing van de programmastructuur zal nader uitgewerkt worden, zodra hierover duidelijkheid over bestaat vanuit het ministerie. Hierbij zal nadere duiding plaatsvinden van de personele en financiële consequenties conform de hiervoor geldende afspraken (tijdelijke formatie-uitbreiding op basis van tijdelijke dekking).

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Uit de probleem- en doelgroep analyse die ten grondslag ligt aan het programma komt sterk naar voren dat er keten breed behoefte is aan een completer en integraler beeld van de problematiek. Signalen worden nu onvoldoende herkend, gedeeld en er wordt niet geleerd vanuit een gezamenlijk inzicht en met gedeelde expertise. Op basis van de juiste informatie en beelden moet er meer samenhang komen in de aanpak. Op dit moment ontbreekt het aan een daadkrachtig optreden vanuit één perspectief, één overheid. Hiervoor is een netwerkaanpak met centrale aansturing en regie op het informatiebeeld, de monitoring en de uitvoering noodzakelijk.

De eerste pijler van de aanpak Preventie met Gezag in Maastricht draait daarom om de doelstelling: daadkrachtig, integraal en informatie gestuurd samenwerken. We sluiten daarmee aan bij de gemeentelijke doorontwikkeling op het gebied van informatiemanagement. In dit verband denkt Amsterdam Data Collective (ADC) met ons mee. Zij zijn op het vlak van trainingen en voornoemde doorontwikkeling reeds aangesloten bij de gemeente.

8. Financiën

Als de aanvraag aan de eisen voldoet kan de gemeente aanspraak maken op 1 miljoen euro per jaar voor het programma. Dit miljoen wordt nog aangevuld met €135K voor Handhaving, €120K voor Zorg en Veiligheidshuis en €300K voor de Gecertificeerde Instellingen. De begroting van het programma voor Maastricht ziet dus op ongeveer 1,7 miljoen euro per jaar.

Aanvullend daarop zijn middelen beschikbaar voor de versterking van de lokale inzet van justitiële partners (het OM, de politie, de rechtspraak, de (jeugd)reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming).

Programma		2024	2025	2026
Pijler 1	Randvoorwaarden	549.000	573.000	271.000
Pijler 2	Preventie:	556.000	581.000	313.000
	Waarvan extra budget Handhaven	135.000	135.000	68.000
Pijler 3	Gezag:	1.110.000	1.291.025	654.02600
	Waarvan extra budget GI	300.000	300.000	
	Waarvan extra budget ZVH	120.000	120.000	150.000
	Waarvan extra budget Politie	125.000	188.000	60.000
	Waarvan extra budget OM	400.000	400.000	94.000
				200.000
Aanvraag	TOTALEN PER JAAR	2.215.000	2.432.000	1.249.000
	<i>Begroting gemeente Maastricht,</i>	1.690.000	1.844.000	955.000
	<i>waarvan handhaven, GI's en ZVH</i>	555.000	555.000	278.000
	TOTAAL (inclusief budget OM en Politie)		5.896.000	
	Gemeente Maastricht		4.489.000	
	<i>waarvan handhaven, GI's en ZVH</i>		1.388.000	

Collegevoorstel

Ingediende begroting op basis van plan van aanpak. De bedragen voor Politie en OM zijn op verzoek van het ministerie meegenomen in het totaalbeeld. Deze kosten worden echter rechtsreeks aan beide organisaties verstrekt. Bedragen in euro's, afgerond op 1000.

De financieringsbehoefte zoals bij het Rijk onder de aandacht gebracht bedraagt € 4.489.000,-. Dit is een hoger bedrag dan het richtbedrag van het ministerie, echter de kwalitatieve insteek om eerst de

randvoorwaarden op orde te brengen maken een stevige investering noodzakelijk, en we kunnen deze behoefte concreet onderbouwen. Hoewel de plannen moeten zijn geschreven met een perspectief van 10 jaar, heeft de financiering een looptijd van 2,5 jaar. Om daadwerkelijk een nieuwe generatie kansrijk in onze wijken goed te laten opgroeien is deze 'pioniersfase' cruciaal. Vooral om vertrouwen te bouwen met ketenpartners en jongeren, maar ook om de nut en noodzaak van het voorzetten van deze aanpak na 2026 aan te tonen. De overschrijding bedraagt in totaal € 600.000,- over 2,5 half jaar. Mocht het ministerie hiermee niet akkoord gaan dan bepalen we aan de hand van de hoogte van de toekenning welke onderdelen van het programma geen uitvoering krijgen, of in afgeslankte vorm opgenomen worden.

Proces:

Voor Preventie met Gezag zullen vooralsnog, bij goedkeuring van de aanvraag door het ministerie, vanaf het jaar 2024 middels een SPUK (specifieke uitkering) betreffende middelen toegekend worden aan Maastricht. Het betreft de SPUK 'Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2023'. De verantwoording over de middelen zal via de SISa worden gedaan. De aanvraag ziet nu toe op een SPUK van: € 1.690.000,- voor 2024, € 1.844.000,- voor 2025 en € 955.000,- voor 2026. Voor aanloopkosten in 2023 is in de SPUK een apart budget door het ministerie ter beschikking gesteld. Aanspraak op deze gelden maakt deel uit van de aanvraag.

Exacte invulling van deze middelen, waaronder de verdeling tussen personele en werkbudgetten, volgt zoals gezegd na het verdict van het ministerie en uit nadere verkenning en uitwerking van het programma. Zoals in de begroting opgenomen is van deze bedragen voor 2024 en 2025 € 555.000,- per jaar, en in 2026 € 278.000,- bestemd voor inzet op gezag door Handhaven, het Zorg en Veiligheidshuis en de Gecertificeerde instellingen (conform artikel 4 lid 4 Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2023).

Het programma zal onder de afdeling Veiligheid en Leefbaarheid van de gemeente Maastricht vallen. Deze afdeling beschikt over de middelen en heeft de regie. De manager Veiligheid en Leefbaarheid is ambtelijk opdrachtgever en de burgemeester is portefeuillehouder en bestuurlijk opdrachtgever. Binnen deze structuur zullen ook de taken van (financiële) administratie en verantwoording belegd worden.

9. Aanbestedingen

Voor het schrijven van het plan van aanpak als ook een effectieve start van het programma zelf wordt gebruik gemaakt van externe deskundigheid. Voor vormgeving, als klankbord en het inrichten van een lerende aanpak: monitoring en evaluatie. De inzet hiervan wordt steeds uitgevoerd conform het geldend aanbestedingsbeleid.

10. Participatie tot heden

Het plan van aanpak is opgesteld in een korte tijdsperiode, onder tijdsdruk. Om te komen tot een solide, breed gedragen aanpak zijn er in de periode mei – augustus 2023 verschillende stappen gezet. We zijn met alle relevante partners in gesprek gegaan om te komen tot een gedegen probleemanalyse en om op te halen wat voor een effectieve aanpak nodig is. Dit doormiddel van een digitale enquête en een fysieke startbijeenkomst waar er met verschillende partners aan de slag is gegaan met de probleemverkenning en mogelijke oplossingen. De opgehaalde inzichten uit de startbijeenkomst, alsook wetenschappelijke literatuur, zijn nader besproken in drie focusgroepen (preventie, gezag en overkoepelend beleid & management) om verder inhoud te geven aan een gezamenlijk plan van aanpak. Gedurende het gehele proces zijn alle netwerkpartners actief betrokken geweest bij de totstandkoming van het plan van aanpak, als mee-lezer én mee-schrijver. Daarnaast zijn we met Maastrichtse jongeren in gesprek om hun perspectief op het probleem en de ingrediënten voor een goede aanpak op te halen. Ook in het verdere programma is een actieve rol en deelname door jongeren voorzien. Afgelopen woensdag 6 september is een netwerk brede ‘slotbijeenkomst’ gehouden waarin het plan aan de partners is gepresenteerd. Een slotbijeenkomst, voor wat betreft het afsluiten van de aanvraag bij het ministerie. Ten aanzien van de verdere ontwikkeling van de samenwerking en de inhoud van het programma staan we nog aan het begin. Daarvoor is deze aanvraag de start.

11. Voorstel

1. Instemmen met de doelstelling en inrichting van het meerjarig programma Preventie met Gezag in Maastricht conform bijgaand plan van aanpak;
2. Besluiten om dit plan van aanpak in te dienen bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid als aanvraag;
3. De bijhorende financiële middelen voor in totaal € 4.489.000,- en aanvullend voor de aanloopkosten in 2023 ad € 150.000,- bij toekenning door het Ministerie te voteren aan afdeling Veiligheid en Leefbaarheid;
4. Besluiten bijgaande raadsinformatiebrief te versturen aan de gemeenteraad.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Het ministerie geeft aan dat men vóór de kerst een besluit neemt over de aanvraag. Hoewel dit dus nog even duurt, gaan we na 4 oktober aan de slag met de voorbereiding zodat we vanaf 1 januari 2024 direct van start kunnen. We gaan verder met het proces van voorbereiden, verkennen en samenbrengen en het opzetten van de programma organisatie. Hiermee kunnen we niet wachten tot 1 januari 2024. De gemeenteraad zal over de aanvraag worden geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Zodra duidelijkheid is over de financiering, zullen we de raad op dat moment breder en tot in meer detail informeren over onze aanpak.